▶ با توجه به اتفاقاتی که در دور اول انتخابات ریاست جمهوری ترکیه رخ داد شرایط انتخابات در مرحله دوم به چه صورت خواهد بود و شانس کدامیک از کاندیداهای انتخاباتی را برای پیروزی بیشتر می‌دانید؟

میزان مشارکت در دور اول انتخابات ترکیه در حدود ۸۶ درصد بوده که چهل و نه و نیم درصد آرا به اردوغان تعلق گرفته است. این میزان آرا برای اردوغان تعجب برانگیز بود. این وضعیت نشان می‌دهد که جامعه ترکیه دوقطبی شده است. یکی از این قطب‌ها دین‌دار و اسلام‌گرا هستند و قطب دیگر سکولار هستند و به همین دلیل فضای سیاسی و اجتماعی ترکیه در آستانه دور دوم انتخابات ریاست جمهوری دوقطبی شده است. پیام دوقطبی شدن جامعه در ترکیه این است که هنوز سنت و مدرنیته در ترکیه در حال جدال با هم هستند. شرق ترکیه که مسلمان‌نشین است به‌رغم همه مشکلات و چالش‌های اقتصادی مانند بیکاری، پایین بودن سطح بهره‌های بانکی که در ترکیه زمان اردوغان وجود دارد هنوز از اردوغان حمایت می‌کند و به همین دلیل نیز اردوغان توانست در دور اول انتخابات نزدیک به ۵۰ درصد آرای انتخاباتی را به دست بیاورد. نکته دیگر اینکه سنان اوغان دیگر کاندیدای انتخابات ریاست جمهوری ترکیه که در دور اول پنج درصد آرا را به دست آورده بود در نهایت با اردوغان ائتلاف کرد و به همین دلیل این احتمال وجود دارد که میزان آرای اردوغان در دور دوم انتخابات نسبت به قلیچدار اوغلو بیشتر باشد. در چنین شرایطی قلیچدار اوغلو نمی‌تواند به آنچه مطلوب او در انتخابات است دست پیدا کند. یکی از ویژگی‌های اردوغان این است که در حوزه نهادسازی موفق عمل کرده است. این نهادسازی‌ها در حوزه‌های امنیتی، نظامی، اطلاعاتی و اداری بوده و اردوغان موفق شده نفوذ خوبی در این زمینه در ترکیه برای خود ایجاد کند. از سوی دیگر اردوغان دست ارتش را در سیاست کوتاه کرد و در کشوری که همواره به کودتاآلوده بوده اجازه نداد ارتش در سیاست دخالت کند. این در حالی است که اردوغان موفق شده ترکیه را از نظر نظامی به یک قدرت نظامی تبدیل کند به شکلی که در شرایط کنونی ترکیه به عنوان دومین کشور قدرتمند نظامی ناتو شناخته می‌شود.

▶ رویکردی که اردوغان در زمینه سیاست خارجی در پیش گرفته بود به چه میزان در بین مردم ترکیه حمایت می‌شد؟ آیا رویکرد وی در این زمینه با اقبال مردمی همراه بود؟

اردوغان در زمینه سیاست خارجی خود یک رویکرد کثرت‌گرا در پیش گرفته بود و خود را محدود به همکاری با آمریکا و یا کشورهای غربی نکرده بود. اردوغان در سال‌های اخیر رابطه خوبی با روسیه برقرار کرده بود این در حالی است که اردوغان نتوانست در دنیای عرب در زمینه سیاست خارجی به دستاورد قابل ملاحظه‌ای دست پیدا کند. وی به دلیل گرایش به اخوان المسلمین نتوانست با دو کشور مهم دنیای عرب یعنی عربستان و مصر که علیه اخوان المسلمین هستند ارتباط موثری برقرار کند. این در حالی است که اردوغان تمایل زیادی داشت کشورهای ثروتمند عربی مانند عربستان و امارات متحده عربی در ترکیه سرمایه‌گذاری کنند. در واقع اردوغان نتوانست در بین کشورهای عربی جایگاه قابل توجهی پیدا کند که این یک نقطه بزرگ برای وی به شمار می‌رود. نکته دیگر اینکه گستردگی حضور نیروهای نظامی ترکیه در کشورهایی مانند لیبی، قطر و سوریه هزینه‌های نظامی ترکیه را بالا برده و به همین دلیل دولت اردوغان ناچار شده مالیات‌ها را افزایش بدهد. با این وجود یکی هم نقاط ضعفی که اردوغان در حوزه اقتصادی دارد به نظر می‌رسد که برنده انتخابات در دور دوم نیز اردوغان خواهد بود. اگرچه قلیچدار اوغلو گرایش به غرب دارد و شعارهای سکولار مطرح کرده و به همین دلیل طبقه متوسط، تحصیل کرده‌گان و

رأی اولی‌ها در دور اول انتخابات به قلیچدار اوغلو رأی دادند اما در دور اول انتخابات نتوانست به آنچه دوست داشت دست پیدا کند و با اختلاف پنج درصد از اردوغان شکست خورد. در چنین شرایطی پیش‌بینی‌ها بیانگر این است که آقای اردوغان همچنان تا سال ۲۰۲۸ به عنوان رئیس‌جمهور ترکیه به کار خود ادامه خواهد داد.

▶ این موضوع که قلیچدار اوغلو موفق نشد اردوغان را که در بیست سال گذشته قدرت را در ترکیه در اختیار داشته به چالش و دور دوم انتخابات بکشاند باعث نخواهد شد که پایگاه اجتماعی حامی اردوغان در دور دوم انتخابات متزلزل شود؟

واقعیت این است که اردوغان محبوبیت گذشته خود را در بین مردم ترکیه از دست داده است. این موضوع به خوبی در فضای انتخاباتی مشهود بود. دلیل اصلی این مسأله نیز این است که نسل جدیدی در ترکیه ظهور کرده که زیاد مقید به مسائل مذهبی نیست و به همین دلیل این موضوع به زیان اردوغان تمام شده است. از زمان آتاتورک در ترکیه هر نوع نمایش مذهبی در مدارس و دانشگاه‌ها ممنوع بوده و دختران و زنان نمی‌توانستند با روسری به دانشگاه بروند. با این وجود اردوغان از زمانی که به قدرت رسید این قوانین را برداشت و امتیازات زیادی به مسلمانان داد. به همین دلیل بین مسلمانان طرفدار او هستند و این طرفداری به خوبی خود را در نتیجه انتخابات نیز نشان داد. این در حالی است که نسل جدید ترکیه به همراه طبقه متوسط و تحصیل کردگان و روشنفکران جامعه ترکیه از کاندیدا‌توری قلیچدار اوغلو حمایت می‌کنند. در این حال به نظر می‌رسد فضای جامعه ترکیه به شکلی است که هنوز سکولارها نتوانسته‌اند تعادل اجتماعی و سیاسی را به سود خود تغییر بدهند.

▶ نسل جدید ترکیه به دنبال چیست و چه دغدغه‌هایی دارد؟ آیا این نسل نمی‌تواند موازنه قدرت را به سود قلیچدار اوغلو تغییر بدهد؟

یکی از کارهای مهمی که قلیچدار اوغلو در فضای انتخاباتی انجام داده این است که

واقعیت این است که اردوغان محبوبیت گذشته خود را در بین مردم ترکیه از دست داده است. این موضوع به خوبی در فضای انتخاباتی مشهود بود. دلیل اصلی این مسأله نیز این است که نسل جدیدی که در ترکیه ظهور کرده زیاد مقید به مسائل مذهبی نیست و به همین دلیل این موضوع به زیان اردوغان تمام شده است

نسل جدید ترکیه را با خود همراه کرده است. میزان رأی اولی‌ها در دور اول انتخابات در حدود پنج میلیون نفر بوده که تقریبا همه آنها به قلیچدار اوغلو رأی داده‌اند. این در حالی است که روشنفکران، نویسندگان، هنرمندان و حتی برخی از کسبه‌ها نیز در دور اول انتخابات از قلیچدار اوغلو حمایت کردند. نکته مهمی که در این زمینه باید در نظر گرفت این است که براساس سنت‌های سیاسی رئیس‌جمهوری که مستقر است از قدرت اعمال نفوذ بیشتری برخوردار است. در ترکیه در حدود ۵۴ شبکه تلویزیونی وجود دارد که ۵۲ شبکه آن خصوصی است.

در فضای انتخابات همه این ۵۲ شبکه تلویزیونی تحت فشار نفوذ اردوغان به سود وی تبلیغات می‌کردند. این وضعیت نشان می‌دهد که قدرت نفوذ اردوغان در زمینه‌های مختلف می‌تواند به وی برای پیروزی در انتخابات کمک کند. اردوغان در سال‌هایی که قدرت را در ترکیه در اختیار داشته در زمینه نهادسازی موفق عمل کرده است. قلیچدار اوغلو از این میزان نفوذ برخوردار نیست و هنوز نتوانسته در مقابله با نفوذ اردوغان در نهادهای مختلف راه چاره مناسبی پیدا کند. نگاه قلیچدار اوغلو بیشتر به بیرون از ترکیه است. سفر هشت ساعته وی به آمریکا در پنسیلوانیا و دیدار با مقامات آمریکایی نشان داد که وی در صورت پیروزی در انتخابات به غرب و به خصوص آمریکا گرایش خواهد داشت. این در حالی است که آمریکا و کشورهای غربی زیاد از اردوغان رضایت ندارند چون اردوغان با ترکیه عضو ناتو است اما با روسیه ارتباط تسلیحاتی دارد و از این کشور سلاح مانند اس ۴۰۰ خریداری کرده. از سوی دیگر روسیه در حال ساخت نیروگاه هسته‌ای در ترکیه است. بخش‌های روستایی و کوهستان‌نشین سنتی شرق ترکیه وابستگی زیادی به اردوغان دارند و حامیان اردوغان در شرق ترکیه به صورت سازمان یافته عمل می‌کنند و تبلیغات گسترده‌ای برای اردوغان در این منطقه صورت گرفته است.

▶ اگر اردوغان دوباره بتواند به ریاست جمهوری دست پیدا کند چه تغییراتی در سیاست داخلی و خارجی ترکیه ایجاد خواهد کرد؟

من فکر نمی‌کنم در صورت پیروزی اردوغان در انتخابات ریاست جمهوری وی تغییرات جدی در رویکرد خود در پیش بگیرد و همان سیاست‌های قبلی را با حدود زیادی ادامه خواهد داد. زمانی که اردوغان به نخست‌وزیری ترکیه رسید عنوان کرد که ما به دنبال این هستیم که وارد اتحادیه اروپا شویم. فرانسوا اولاند رئیس جمهور سابق فرانسه در آن زمان در یک سخنرانی جنجالی عنوان کرد که اتحادیه اروپا دنیای مسیحیت است و جای مسلمانان نیست.

به همین دلیل نیز اردوغان در ورود ترکیه به اتحادیه اروپا ناموفق بود و راه به جایی نبرد. پس از این وی به دنبال احیای امپراطوری عثمانی در منطقه خاورمیانه بود که در این زمینه نیز با اقبال مناسبی در بین کشورهای عربی مواجه نشد و به همین دلیل در این پروژه نیز شکست خورد. هنگامی که اردوغان در اروپا و بین کشورهای عربی به دستاورد قابل قبولی نرسید به سمت چین و روسیه گرایش پیدا کرد. اردوغان امیدوار است در آینده این دو کشور در ترکیه سرمایه‌گذاری کنند. این در حالی است که همان‌طور که اشاره شد روسیه در ترکیه در حال ساخت است و سرمایه‌گذاری‌های سطح تمدنی‌ای که چین در ترکیه انجام داده در نهایت به سود اردوغان در فضای انتخابات ترکیه تمام شده است. به همین دلیل اردوغان در شرایطی که دوباره در انتخابات به پیروزی برسد و به عنوان رئیس‌جمهور انتخاب شود به دلیل موفقیت‌هایی نسبی که در سیاست داخلی و خارجی به دست آورده تا حدود زیادی همان روند را ادامه خواهد داد و بعید به نظر می‌رسد تغییر جدی در سیاست‌های وی به وجود بیاید.

نگره

ارزیابی تحلیلگران از سفر سلطان عمان به تهران

از میانجی‌گری منطقه‌ای تا روابط دوجانبه

برنامه سفر روز یکشنبه آینده سلطان عمان به تهران پس از سفری که اخیرا به قاهره داشته است، از نگاه برخی کارشناسان عرب به دلیل احتمال میانجیگری میان ایران و مصر، مورد توجه قرار گرفته است. سفر روز یکشنبه هیثم بن طارق سلطان عمان به تهران در پی سفر اخیرش به قاهره، از نظر برخی کارشناسان عرب به منظور انجام میانجیگری میان ایران و مصر برای برقراری دوباره روابط دیپلماتیک بین دو طرف صورت گرفته است. چند دیپلمات سابق به اسپوتنیک گفتند که این دیدار در قالب همان نقشی است که سلطان عمان در این زمینه به ویژه در خصوص میانجیگری میان ایران و کشورهای عربی ایفا می‌کند. «طلال السیابی» یک دیپلمات سابق عمانی در این باره گفت که سفر سلطان هیثم بن طارق به ایران، ابعاد مشخص و معانی راهبردی معینی در بر دارد وی افزود: نقش و تاثیر سلطنت عمان در بسیاری از توافقنامه‌ها و مواضع مهم بین‌المللی به روشنی می‌بینیم. از جمله این موارد به گشایشی که با میانجیگری عمان برای کاهش تنش میان ایران و غرب انجام شد و آزادی زندانیان غرب محبوس در ایران و همچنین توافقنامه مشهور برجام می‌توان اشاره کرد. این کارشناس عرب همچنین به نقش مهم سلطنت عمان در آشتی سوریه و کشورهای عربی و نیز بروز تفاهمات میان عربستان سعودی و یمن، اشاره کرد و گفت: به نظر می‌رسد عمان، سفر اخیر سلطان هیثم به مصر در قالب تلاش‌های مسقط برای رفع اختلافات بین کشورهای صورت گرفته است. السیابی ادامه داد: تجدید روابط میان ایران و مصر احتمالا دارای ابعاد مختلف راهبردی و ژئوپلیتیک فراتر از روابط دو کشور خواهد بود. «محمد الشاذلی» معاون سابق وزیر خارجه مصر نیز گفت که سلطنت عمان، دارای احترام ویژه‌ای در مصر است. دلیل این امر مواضع تاریخی و جایگاه این کشور نزد قاهره است و همچنین این موقعیت را به آن می‌دهد که نقش مثبتی را در مسائل منطقه‌ای و نیز در خصوص مصر ایفا کند. همانطور که قاهره نیز آن را می‌پذیرد. «خلفان الطوقی» یک تحلیلگر اقتصادی از سلطنت عمان نیز در این باور است که مسقط مدتی است که در چارچوب میانجیگری میان ایران و کشورهای عربی و به‌خصوص مصر که جایگاه محوری دارد فعالیت می‌کند. وی افزود: روابط میان ایران و عمان در سطوح مختلف اقتصادی و دیپلماسی، روابطی متمایز است و این به تمایز تاریخی روابط میان دو کشور برمی‌گردد. این تحلیلگر اقتصادی عمانی به امضای حدود ۸ یادداشت تفاهم و چهار سند همکاری میان تهران و مسقط طی یکسال گذشته اشاره کرد و گفت تبادل تجاری میان دو کشور نیز به افزایش دو برابر شده و به بیش از دو میلیارد دلار در سال ۲۰۲۲ رسیده است. همین امر نمایانگر روابط دو کشور و نوان مسقط برای به‌دست گرفتن ابتکار عمل جهت میانجیگری میان تهران و پایتخت‌های جهان عرب را نشان می‌دهد.

▶ سفر سلطان عمان به تهران

دربار سلطنتی عمان، روز چهارشنبه در بیانیه‌ای از سفر سلطان این کشور به ایران در راس یک هیات بلندپایه طی یکشنبه هفته آینده خبر داد. در این بیانیه آمده است که «هیثم بن طارق» سلطان این کشور روز یکشنبه به مدت دو روز به منظور تحکیم پیوندهای دوستی و تقویت روابط متمر تمر و حسن همجواری میان دو کشور و ایران و در پاسخ به دعوت آیت... سید ابراهیم رئیسی رئیس جمهوری اسلامی ایران، به تهران سفر می‌کند. این بیانیه افزود: این سفر در چارچوب رایزنی‌ها و هماهنگی‌های مستمر میان رهبران دو کشور برای بحث در مورد تحولات مختلف در عرصه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی و تلاش در آنچه که موجب بهبود جنبه‌های موجود همکاری میان دو کشور در زمینه‌های مختلف می‌شود، انجام خواهد شد. طبق این بیانیه، در این سفر هیات بلندپایه‌ای شامل: شهاب بن طارق آل سعید، معاون نخست‌وزیر در امور دفاعی، خالد بن هلال البوسعیدی، وزیر دیوان سلطنتی، سید سلطان بن محمد النعمانی، وزیر دفتر سلطنتی، بدر بن حمد البوسعیدی، وزیر امور خارجه، سلطان بن سالم الحبسی وزیر دارایی، دکتر حمد بن سعید العوفی، رئیس دفتر خصوصی، عبدالسلام بن محمد المرشدی، رئیس سازمان سرمایه‌گذاری عمان، قیس بن محمد الیوسف، وزیر بازرگانی، صنعت و ترویج سرمایه‌گذاری، عبدا... بن خمیس الرئیسی، رئیس ستاد کل نیروهای مسلح سلطان و چند مقام دیگر، سلطان عمان را همراهی خواهند کرد. این سفر چند روز پس از سفر سلطان عمان به مصر و دیدار وی با عبد الفتاح سیسی رئیس‌جمهوری مصر انجام می‌شود. سفر سلطان عمان به مصر با رئیس‌جمهور این کشور دیدار و درباره روابط دوجانبه و مسائل منطقه‌ای گفتگو کرد. اخیرا و بعد از توافق ایران و عربستان برای از سرگیری روابط دیپلماتیک، گزارش‌هایی مبنی بر احیای روابط تهران و قاهره برای احیای روابط میان دو کشور منتشر شده است. رسانه سعودی «الشرق الاوسط» به نقل از منابع مصری، جمهوری اسلامی ایران را کشوری بزرگ در منطقه توصیف کرد و نوشت که تماس‌ها میان قاهره و تهران از طریق کانال ویژه ارتباطی برقرار است.

خبر

احمد سالک:

دولت و مجلس برای حل مشکلات مردم نمی‌توانند از همکاری و هم‌افزایی فاصله بگیرند

یک نماینده سابق مجلس درباره ادعای تخریبی علیه تعامل مجلس و دولت گفت: رهبر معظم انقلاب اصل کلی را در جلسه با مجلس فرمودند که «کشور حرکت بزرگی را انجام می‌دهد که ارکانی دارد و این ارکان پیکره این حرکت بزرگ را حفظ و اداره می‌کنند.» احمد سالک افزود: از ارکان این پیکره نظام جمهوری اسلامی ایران نمی‌توانند از همکاری و هم‌افزایی رسیدگی به وضع مردم فاصله بگیرند و ضرورت دارد که در کنار هم باشند و یکدیگر را براساس ضوابط قانونی و نوع ارتباطات بین مجلس، دولت و قوه قضائیه به گونه‌ای تنظیم کنند که ثمره وحدت و تعامل قوا در تسهیل معیشت مردم و حل مشکلات مردم نمایان شود. وی اظهار کرد: کافی است یک مورد کوچکی اتفاق بیفتد و برخی افراد و برخی رسانه‌ها یک موضوع کوچک را آنچنان بزرگ کنند که افکار عمومی تصور کنند یک اختلاف عمیقی بین قوا وجود دارد. رهبر معظم انقلاب تأکید داشتند که باید از این نوع مسائل پرهیز کرد. سالک بیان کرد: بعد از ۳۲ سال شاهد هستیم دولت، مجلس و قوه قضائیه براساس شاخص‌ها و ملاک‌های همکاری، هماهنگی و همسویی توانستند دور هم جمع شوند و اشکالات هم را به پوشانند و هم‌افزایی نشان دهند. البته منافع ملی افزایش پیدا کند. این روند باید ادامه پیدا کند اگر هم اختلاف بین دولت و مجلس وجود دارد در جلسات دور از چشم رسانه‌ها باید اختلاف خودشان را حل و فصل کنند.

مهدی ذاکریان:

خسارت مهاجرت فعالان اقتصادی بدتر از برداشت ۱۰۰ میلیارد دلاری از صندوق توسعه ملی است

▶ توسعه اقتصادی بدون سرمایه‌گذاری خارجی امری محال است

حذف ۱۵۰ میلیارد دلار ذخیره صندوق توسعه ملی، ۱۰۰ میلیارد دلار توسط دولت‌ها برداشت شده است» این اظهار نظر مهدی غضنفری رئیس هیات عامل صندوق توسعه ملی نشان از این دارد که شرایط طوری است که توانایی درآمدزایی از دولت‌ها را می‌گیرد. صندوق توسعه ملی در حالی به این نقطه رسیده است که با مقایسه میزان موجودی این صندوق با صندوق‌های مشابه در کشورهای دیگر می‌توان به این نتیجه رسید که موجودی این صندوق در ایران که باید ذخیره‌ای برای نسل‌های آینده باشد به راحتی به ته‌سن بخش به دولت‌ها اعطا می‌شود برای وصول آن باید سال‌ها کشتی آهنین پوشید و به دنبال وصول پول بود. هرچند که موجودی فعلی همتیان از بحرانی در این زمینه است. در این راستا یک تحلیلگر مسائل بین‌الملل درباره چرایی در آمد پایین دولت‌ها اظهار داشت: وقتی دولت‌ها نزدیک به ۷۰ درصد از منبع ذخیره شده در صندوق توسعه ملی را برای هزینه‌های جاری صرف می‌کنند، نشان از نبود دولت و عجز در تولید درآمد دارد که این می‌تواند موید ناکارآمدی‌ها دولت باشد. با این توضیح که «تحلیل با نظام بین‌الملل» دلیل اصلی بی‌نظمی اقتصادی است. در واقع اگر کشورها تمایل به مشارکت در اقتصاد جهانی دارند، در قدم اول باید ثبات و واقع بینی را جدی بگیرند هم همچنین امنیت منطقه‌ای و جهانی را اولویت دانسته چرا که برای رابطه متقابل با کشورها این عوامل لازم و واجب است. مهدی ذاکریان گفت: توسعه و رونق اقتصادی بدون سرمایه‌گذاران خارجی امری محال است و طبیعتاً تا زمانی که قرار با تعامل با دنیا را مهم ندانیم، نمی‌توانیم در انتظار درآمد کافی باشیم و در نتیجه، دولت‌ها به صندوق توسعه ملی و دارایی‌های دیگر دست درازی خواهند کرد.

▶ توسعه اقتصادی بدون سرمایه‌گذاری خارجی امری محال است

وی با بیان اینکه شرکت‌های بین‌المللی امکان همکاری در موضوع صنعت نفت و گاز با ایران را ندارند و شرکت‌های داخلی هم از پتانسیل و توان لازم برای تولید در سطح بازارهای جهانی محروم هستند، تصریح کرد: حالا در این شرایط در خام‌فروشی هم مجبور به عقد قرارداد ارزان با چین و روسیه هستیم. با این توضیح که «در شرایطی که به دنبال محدودیت از کنش مالی باعث می‌شود، کشورها برای نوری از درصد قید خرید و فروش ما را بزنند. در این اسناد دانشگاه با اشاره به اینکه بسیاری از فعالان صنعت گردشگری در کشور ما دانشگاه‌ها از ظرفیت‌ها و جذابیت‌هایشان سعی در افزایش ورود گردشگر داشته‌اند، اما در ایران نیز به گردشگری اعلام می‌کنند باید بپذیرند که با تعامل، کشورهای دیگر به ایران گردشگر بیاید...

مهدی ذاکریان:
توسعه و رونق اقتصادی بدون سرمایه‌گذاری سرمایه‌گذاران خارجی امری محال است و طبیعتاً تا زمانی که قرار با تعامل با دنیا را مهم ندانیم، نمی‌توانیم در انتظار درآمد کافی باشیم و در نتیجه، دولت‌ها به صندوق توسعه ملی و دارایی‌های دیگر دست درازی خواهند کرد

انواع و اقسام محدودیت‌ها را لازم می‌دانند. دست بالا را دارند و همچنان دنبال فیلترینگ بیشتر هستند، در این هنگام چطور می‌توانیم توقع درآمدزایی از این صنعت همه‌گیر داشته باشیم اصرار به سانسور در حالی که گردشگران را از ایران قطع کرده است که کشور ما یکی از شاخص‌ترین کشورها در حوزه جذب توریست است.

▶ خیلی از فعالان اقتصادی تحت تأثیر شلختگی اقتصاد، کشور را ترک کردند

ذاکریان یادآور شد: اتفاق به هزینه ساز دیگر چیزی جز این نیست که خیلی از فعالان اقتصادی تحت تأثیر شلختگی اقتصاد به جای تلاش برای تولید و... کشور را ترک کرده و برخی از آنها هم که ماندند، متوسل به رانت و... می‌شوند. بنابراین مهاجرت متخصصین، اندیشمندان و فعالان اقتصادی، را باید خسارتی بدتر و خیره‌سران تر از برداشت ۱۰۰ میلیارد دلاری دولت‌ها از صندوق توسعه ملی بدانیم. در واقع اینکه خیل عظیم دانشمندان و پژوهشگران به کانادا، آمریکا، اروپا، استرالیا و... حتی به مالزی، ترکیه و امارات مهاجرت می‌کنند فرصت سوزی غیرقابل جبرانی است که این فرصت سوزی با هیچ تلاش و کوششی جبران شدنی نیستند. این تحلیلگر مسائل بین‌الملل در پایان اظهار کرد: شرح این شرایط نشان می‌دهد بحران فرار مغزها، روابط خارجی» باید اولویت اصلی و اول تصمیم گیران باشد تا از این طریق بتوان به دنبال راهکارهای خسارت‌های مهاجرت نخبگان جبران خواهد شد در پایان باید تأکید کنم که اصرار به تشارع باشد با دنیا راه باید یکبار برای همیشه کنار بگذاریم.

(ادامه مصاحبه)

▶ یک دلیل چنین اتفاقی به خاطر این نیست که پایگاه اجتماعی سابق جبهه اصلاحات ریزش کرده و رفته به سمت ساختارشکنی؟

حتما تاثیر دارد و متاثر از شرایط اجتماعی شده اما جایگاه نخبه‌گرایی در این جریان کجاست؟ نباید تحت تاثیر این تلاطم‌ها قرار بگیرند. باید منطق خودشان را داشته باشند. اگر فکر می‌کنند اینگونه پایگاه‌ی خود را احیا می‌کنند که سخت در اشتباه هستند زیرا با این شمار معروف یک عده دیگر از اصلاح‌طلبی و اصول‌گرایی گذر کرده‌اند و از نظرشان هر دوی اینها مردود هستند. پس این عده از اصلاح‌طلبان دل به چه خوش کردند؟ شما این رفتار متناقض را در داخل کشور حضور دارید و حرف می‌زنید، اصلا قبول ندارید. بنابراین اینها نیستند به آن پایگاه، امید واهی است. با این حال بعضی اصلاح‌طلبان طوری رفتار می‌کنند و حرف می‌زنند که عملا فکر می‌کنند این گونه آن ریزش‌ها را از دست نمی‌دهند اما آنها خیلی وقت است از دست رفته‌اند.

▶ درستش این نبود که بخش رادیکال شده جبهه اصلاحات رسما از جبهه‌ای که هنوز دنبال رفورم است، جدا شوند؟

اگر بخواهند این کار را بکنند، گام دومش این است که بگویند من جی هستیم. یعنی رسما باید بگویند من براندازم و این کار را برایشان مشکل می‌کند. هرچند بعضی از اصلاح‌طلبان در سال‌های گذشته رسما از این مرزها خارج شدند و تکلیف‌شان تقریبا روشن شده اما بعضی از این افراد که ما از آنها حرف می‌زنیم به این مرزها نرسیدند و ضمن اینکه خودشان را اصلاح‌طلب می‌دانند ولی نوع نگاه‌شان با دیگران متفاوت از است. هنوز هم به آن مرز نرسیدند که بخواهند چنین چیزی را اعلام بکنند. اما در فرایند به ظاهر دموکراتیک درون حزبی عرصه را بر جریان معتدل تر تنگ می‌کنند تا معتدل‌ها خارج شوند. چنانچه قبل از ماجرای اعلام کناره‌گیری آقای نبوی، در دوره‌های قبل هم افرادی مثل کرباسچی و قوچانی از مجموعه فاصله گرفتند.

▶ با توجه به اینکه پس از آسیب‌های اجتماعی اخیر رهبری خواهان افزایش مشارکت به عنوان پشتوانه نظام شدند، تحلیل شما از نوع عملکرد شورای نگهبان برای انتخابات اسفند چیست؟

پیش‌بینی رفتار شورای نگهبان برای انتخابات پیش و سخت است چون روند تایید صلاحیت‌ها در انتخابات مجلس متفاوت از انتخابات ریاست جمهوری است. دیگر فقط با شش عضو حقوقدان و شش فقیه سر و کار نداریم. نقش نظارتی دفاتر شورای نگهبان در استان‌ها و شهرستان‌ها پررنگ‌تر می‌شود. بدیهی است که افراد دارای فساد آشکار و محکومیت آشکار یا آنان که در گزارش نهادهای چندگانه اطلاعاتی و امنیتی ارشاد شده مصلحت‌شان تایید نمی‌شود. اما من امیدوارم شورای نگهبان سختگیری‌های بی‌مورد نداشته باشد که نتیجه‌اش عدم حضور جریان‌های مختلف سیاسی داخلی در انتخابات باشد و بتوانند رقابت را ...

...تی رفتار ...ی نگهبان ...نتخابات ... و سخت ...ون روند ...لاحیت‌ها ...نتخابات ...تفاوت از ... ریاست ...ی است. ...ط با شش ...وقدان و ... فقیه سر و ...ید. نقش ...تی دفاتر ...ی نگهبان ...ستان‌ها و ...رستان‌ها ...گ تر می‌شود